

Design 35

Zsenyeyi Műhely, 1978–2013

ÍRTA SZILÁGYI B. ANDRÁS, ÖSSZEÁLLÍTOTTA ÉS SZERKESZTETTE LELKES PÉTER

■ Harmincöt évvel ezelőtt fiatal iparművészek – tervezők, formatervezők – egy csoportja kezdeményezte, hogy különböző országok alkotóival közösen vitassák meg az új művészeti ág, a design szerepét, helyét a vizuális művészetek rendszerében.

Így született meg a Zsenyeyi Műhely, mely nagyrészt Cserny József önfeláldozó munkájának és sokak szerint álmodozó, utópisztikus elképzeléseinek helyszíne lett.

1978-ban sikerült megszervezni az első zsenyeyi találkozót, melynek központi témája a „Design a művészetek rendszerében” volt. A vitaindító előadást Jancsó Miklós írta. Ekkor a résztvevők alapító tanácsot hoztak létre, melynek tagjai voltak: Cserny József,

Jancsó Miklós és Lelkes Péter, szovjet részről Jevgenyij Rozenblum, Natalija Tyitova, Mark Konik, Kelet-Németországból (DDR) Horst Oehlke és Rainer Grabovitz.

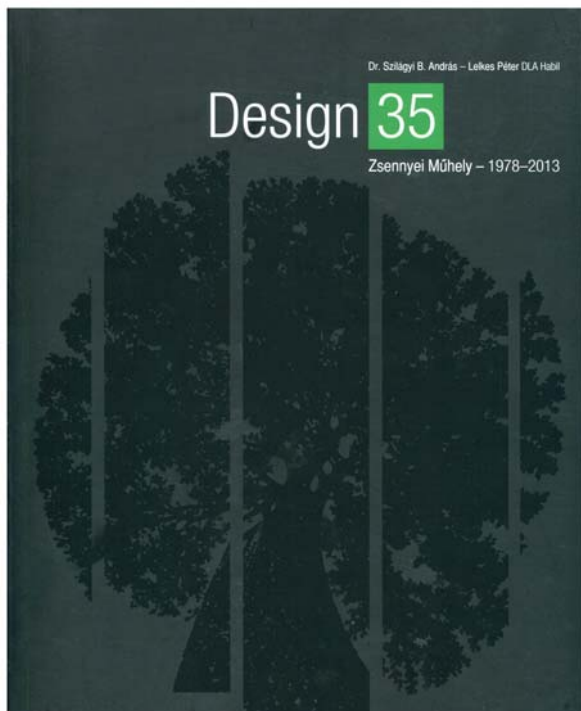
Az összefogás óriási jelentőségét ma már alig lehet felmérni. Megértéséhez hozzátartozik a második világháború utáni kettészakadt világ, a hidegháború éveit, mely időszakban a szocialista táboron belüli szellemi tájékozódás mind az anyagi lehetőségek, mind a hivatalosan megfogalmazott célok terén igen korlátozottak voltak. A kelet-európai országok és a Szovjetunió művészei számára a berlini fal és a vasfüggöny valódi elszigetelődést jelentett.

Ezeknek az alkotóknak Zsenyey az információáramlását, szabadabb levegővételt, új nézőpontokat jelentett. Szimpózium – lakoma. Olyan vendégség, melynek során a résztvevők az étel és ital elfogyasztása során kicserélik gondolataikat, jelentős kérdéseket vitatnak meg. Az évek, évtizedek alatt Zsenyey valódi szellemi lakomává vált. A kötetlen viták, beszélgetések során megkezdődött egy fogalmi kristályosodás, formálódott egy szókincs, és körvonalazódtak a tendenciák.

Sok támadás érte éppen ezért Zsenyeyt, hangsúlyozottan szellemi irányultságáért, kevésbé gyakorlati működéséért. De az évek során bebizonyosodott, hogy Cserny Józsefnek, „az álmodozó formatervezőnek” volt igaza.

A szocialista rendszer összeomlott, országok tűntek el, és újak jöttek létre. A szakma is gyökeresen átalakult. 1993-ban új generáció lépett a színre: megalakult a DZSEM – a Diák Zsenyeyi Műhely, mely 1993 és 2001 között működött, és a múlt és jövő közötti elméleti alapokat fogalmazta meg.

2005 és 2007 között Zsenyey szellemében működött Olaszliszván a Nemzetközi Design Workshop, amely a falu egykori szellemi közösségét kívánta életre kelteni. A több területen folytatott kutatásban részt

vettek a soproni egyetemisták mellett a Budapesti Műszaki Egyetem és más felsőoktatási intézmények hallgatói is.

Az alapítók lelkes csapata az évek során megfogyatkozott. Cserny József, Lissák György már nem ünneplheti meg a 35. évfordulót. De nincs már közöttünk Karl Kantor, és más külföldi résztvevők sem. Örömlükre szolgálhat, hogy még részt vehettek a DZSEM megalapításában, az új nemzedék bekapcsolódásában.

Az idővel a szakma is jelentős változásokon esett át. A könyv nyomon követi ezeket a folyamatokat.

Így Zsenyének is alkalmazkodnia kell ezekhez a változásokhoz. A szüntelen megújulás ígérete a kötet zárómondatában van elrejtve: „*A fiatal generáció szemlélete, szervezői tapasztalata és stabil szakmai értékrendjük [...] minden bizonnyal garancia arra, hogy a Workshop szervezése sikeresen folytatódhat a jövőben is.*”

KISS ÉVA
művészettörténész

(Magyar Design Kulturális Alapítvány [Budapest], 2014, 168 p.)

Hírek

■ **Az ősi Kína kincsei** című kiállítás anyaga, melyet három kínai állami múzeum gyűjteményéből állítottak össze, szigorú biztontsági intézkedések mellett érkezett Budapestre. Az Iparművészeti Múzeumban (Bp. IX., Üllői út 33–37.) 2015. február 6. és április 19. között látható tárlaton a kínai császárságot megalapító Qin Shi Huangdi

Fotó: Iparművészeti Múzeum, Budapest

(Csin Si Huang-ti) császár sírját védő cseréphadsereg katonái is szerepelnek. Az eredeti szobrokat legutóbb 1987-ben láthatták az érdeklődők a Magyar Nemzeti Múzeumban.

■ **Erato VII** – Nemzetközi Képzőművész Pályázat és Kiállítás címmel képző- és iparművészek számára hirdetett pályázatot a Nyugat-szlovákiai Művészek Társasága és a dunaszerdahelyi Kortárs Magyar Galéria. A művek beadási határideje 2015. május 9. és 28. között lesz, a különböző helyszínekről információ a kmgaleria@gmail.com címen kapható. A pályázatra érkezett műveket június, július, augusztusban Nagyszombatban, októberben Dunaszerdahelyen mutatják be.

■ **A Hello Wood** alkotói csoport, a Design Terminál és a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet különös „karácsonyfát” állított fel a budapesti Erzsébet téren. A 4,5 méter széles, 11 méter magas karácsonyi installáció több mint 5000 darab, mintegy 150 mázsát kitevő tűzifahasábból épült meg. Vízkerezstkor bontották le, és rászoruló családokhoz került. Az Ajándék Terminál 2014. december 17-én Jótékonyági Design

Aukciót rendezett. Hetven magyar tervező egyedi designtárgyára lehetett licitálni. A bevétel a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet munkáját segíti.

■ **Visszatekintünk** – iparművészek közös tárlata látható a Klebelsberg Kultúrkúriában (Bp. II., Templom u. 2.) 2015. február 12. és 25. között. A Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban – ma Szakközépiskola, közismert nevén Kisképző, a Magyar Képzőművészeti Egyetem Gyakorlóiskolája – 1961-ben érettségizett C osztály tanulói mutatják be munkáikat a kiállításon.

■ **Hajnal Gabriella** gobelinjeit *Rejtett munkák* címmel mutatja be a Palmetta Design és Textilművészeti Galériában. (Bp. XI., Bartók Béla út 30.) A 2015. január 16-án nyílt és március 14-én záruló kiállítás a képalkotás és a kárpitszövés műhelytitkaiba avatja be a látogatót.

■ **Kortársak: gyűjtők és művészek** – hazai és nemzetközi munkák magyarországi magángyűjteményekben 2010–2014 címmel látható kiállítás 2014. december 19. és 2015. március 1. között az Új Budapest Galériában. (Bp. IX., Fővám tér 11–12.) A 38 ha-